

- e) płacz jako późny objaw głodu dziecka,
 - f) postępowanie w przypadku wymienionych problemów w przebiegu karmienia: weryfikacja i poprawa techniki karmienia i sposobu postępowania, pomoc matce w zrozumieniu przyczyn zachowań dziecka, nauczanie postępowania w przypadku zbyt szybkiego wypływu pokarmu, nauczanie sposobów uspokajania dziecka,
 - g) skierowanie dziecka do lekarza (niedobór masy, odwodnienie, inny stan dziecka wymagający diagnostyki i leczenia) lub poradni laktacyjnej (rzeczywisty niedobór pokarmu wymagający prowadzenia stymulacji laktacji, sytuacje złożone).
- 4) Przeciwwskazania do karmienia piersią:
- a) ze strony matki:
 - stałe: seropozytywność HIV, seropozytywność HTLV, narkomania, niewydolność krążenia w IV stopniu wg NYHA, ciężka choroba psychiczna uniemożliwiająca opiekę nad dzieckiem, długotrwałe stosowanie leków przeciwwskazanych podczas karmienia (antymetabolity, chemoterapeutyki, inne),
 - czasowe: gruźlica – okres prątkowania, pierwsze 14 dni od rozpoczęcia leczenia, opryszczka lub inne zmiany zakaźne na brodawce, nieleczone brucelloza i 72 godziny od rozpoczęcia leczenia, krótkotrwałe stosowanie leków przeciwwskazanych podczas karmienia (izotopy radioaktywne, jod, bromki, sole złota, inne),
 - b) ze strony dziecka:
 - stałe: galaktozemia, choroba syropu klonowego, wrodzona nietolerancja laktozy z laktozurią,
 - czasowe: rozszczep wargi i podniebienia, wrodzone zespoły genetyczne, ciężki stan kliniczny,
 - c) stany matki, które nie stanowią przeciwwskazania do karmienia mlekiem matki i nie wymagają izolacji dziecka od matki: gorączka, grypa, grypa H1N1 (poza okresem wirerii), różyczka, świnka, borelioza, wirusowe zapalenie wątroby typu A, B, C (poza okresem wirerii), zakażenie wirusem cytomegalii, zapalenie piersi, bolesne, uszkodzone brodawki, stosowanie większości leków, sporadyczne przyjmowanie niewielkich ilości alkoholu (do 0,5g na kg masy ciała kobiety), palenie do 5 papierosów dziennie,
 - d) różnicowanie sytuacji przeciwwskazań czasowych i stałych,
 - e) postępowanie w celu utrzymania laktacji w przypadku przeciwwskazań czasowych i sposoby hamowania laktacji w przypadku przeciwwskazań stałych;
- 5) Stosowanie leków u matek karmiących:
- a) ogólne zasady stosowania leków u matek karmiących piersią,
 - b) najważniejsze źródła wiedzy na temat stosowania leków w czasie laktacji (Leksykon Medication and Mothers Milk, T. W. Hale, Hale Publishing, Amarillo Texas, 2012; baza <http://toxnet.nlm.nih.gov>),
 - c) sposób informowania matki na temat przyjmowania leków w laktacji;
- 6) Współpraca z okoliczną poradnią laktacyjną (konsultacje w sprawie aktualnych rekomendacji dotyczących stosowania leków i przeciwwskazań,

utrzymanie laktacji, stymulacja laktacji) oraz z innymi członkami zespołu terapeutycznego (diagnostyka, leczenie, dobór preparatów, wsparcie, dyskusja).

Wskazówki metodyczne

Czas realizacji 14 godzin dydaktycznych

Metody/formy zajęć: wykład konwersatoryjny, wykład informacyjny, dyskusja, studium przypadku, praca w grupach, scenki, burza mózgów, metoda algorytmów, pokaz z instruktążem, ćwiczenia w warunkach symulowanych, quiz zdjęciowy

Środki dydaktyczne: prezentacja multimedialna, rzutnik, sprzęt do odtwarzania nośników elektronicznych, arkusze zadań dla uczestników, plansze, model piersi, fantom niemowlęcia, poduszki do karmienia piersią, tablica i flamastry, powszechnie używany sprzęt służący do wspomagania karmienia piersią np. odciągacze do pokarmu z różnymi końcówkami, naczynia do przechowywania pokarmu, specjalistyczny sprzęt do karmienia alternatywnego – sondy, pipety, kubeczki, system SNS, smoki dla wcześniaków i dzieci z wadami uniemożliwiającymi samodzielne pobieranie pokarmu, butelki stymulujące ssanie aktywne

KWALIFIKACJE KADRY DYDAKTYCZNEJ

Wykładowcami mogą być osoby mające nie mniej niż pięcioletni staż w przedmiotowym zakresie, z następującymi kwalifikacjami zawodowymi:

1. Położna posiadająca tytuł zawodowy magistra położnictwa lub magistra pielęgniarstwa.
2. Położna posiadająca tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa położniczego, neonatologicznego, opieki przed i okołoporodowej, pielęgniarstwa rodzinnego.
3. Położna posiadająca wyższe wykształcenie w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia.
4. Lekarz posiadający specjalizację lekarską w dziedzinie ginekologii i położnictwa, neonatologii, pediatrii.

Opiekunami stażu mogą być osoby mające nie mniej niż pięcioletni staż w przedmiotowym zakresie, aktualnie udzielające świadczeń zdrowotnych będących przedmiotem kształcenia, z następującymi kwalifikacjami:

1. Położna posiadająca tytuł zawodowy magistra położnictwa lub magistra pielęgniarstwa.
2. Położna posiadająca tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa położniczego, neonatologicznego, opieki przed i okołoporodowej, pielęgniarstwa rodzinnego.
3. Położna posiadająca wyższe wykształcenie w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia.
4. Położna posiadająca tytuł licencjata położnictwa.

oraz posiadają (dotyczy wykładowców i opiekunów stażu):

certyfikat Międzynarodowego Konsultanta Laktacyjnego (IBCLC) lub Certyfikowanego Doradcy Laktacyjnego (CDL) lub kwalifikacje równorzędne.

ZALECANA LITERATURA

Podstawowa:

1. Nehring-Gugulska M, Żukowska-Rubik M, Pietkiewicz A. Karmienie piersią w teorii i praktyce. Podręcznik dla Doradców i Konsultantów laktacyjnych oraz położnych, pielęgniarek i lekarzy. Medycyna Praktyczna, Kraków 2012
2. Bałanda A (red): Opieka nad noworodkiem. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 9. Warszawa 2009
3. Bręborowicz G. (red): Położnictwo i ginekologia. tom I, PZWL, Warszawa, 2006
4. Dyrektywa Komisji Europejskiej 2006/141/WE z dnia 22 grudnia 2006r. w sprawie początkowego żywienia niemowląt i preparatów do dalszego żywienia
5. Ciechaniewicz W. (red): Pedagogika. Podręcznik dla szkół medycznych. PZWL Warszawa 2009
6. Infant and young child feeding: standard recommendations for European Union. European Commission, Directorate Public Health and Risk Assessment, Luxemburg 2006. Opracowanie polskie: Mikiel-Kostyra K.: Żywienie niemowląt i małych dzieci: standardy postępowania dla Unii Europejskiej 2006
7. Jakubowska-Winiecka A., Włodarczyk D. (red): Psychologia w praktyce medycznej. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2007
8. Kwiatkowska A. Krajewska-Kułak E. Panek W. (red): Komunikowanie interpersonalne w pielęgniarstwie. Czelej, Lublin, 2003
9. Łepecka-Klusek C. (red): Pielęgniarstwo we współczesnym położnictwie i ginekologii. Czelej, Lublin, 2010
10. Makara-Studzińska M., Iwanowicz-Palus G, (red): Psychologia w położnictwie i ginekologii. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2009
11. Międzynarodowy Kodeks Marketingu Produktów Zastępujących Mleko Kobiące. Federacja Konsumentów, Warszawa 1998
12. Ochrona, propagowanie i wspieranie karmienia piersią w Europie: wzorzec działania. Komisja Europejska, Dyrektoriat Zdrowia Publicznego i Oceny Ryzyka, Luksemburg, 2004
13. ONZ. 1989. Konwencja o Prawach Dziecka. Artykuł 24. Rezolucja WHA 46.27, ratyfikowana przez Polskę w 1991 roku. Wersja polska. Polski Komitet UNICEF. 1992
14. Palmer G.: Polityka karmienia piersią. Mamania, Warszawa, 2011
15. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 października 2007r. w sprawie środków żywnościowych specjalnego przeznaczenia (Dz. U. 2007 Nr 209 poz. 1518)
16. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 lipca 2011 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od pracowników na poszczególnych rodzajach stanowisk pracy w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami (Dz. U. Nr 151, poz. 896)
17. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 września 2012r. w sprawie standardów postępowania medycznego przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych z zakresu opieki okołoporodowej sprawowanej nad kobietą w okresie fizjologicznej ciąży, fizjologicznego porodu, porożu oraz opieki nad noworodkiem (Dz. U. Nr 12, poz.1100)
18. Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2009r. Nr 52, poz. 417)

Uzupełniająca:

1. Wilson-Clay B, Hoover K.: The Breastfeeding Atlas. LaktNews Press Austin, Texas, 2008
2. Lawrence RA, Lawrence RM, ed. Breastfeeding. A guide for the medical profession. Philadelphia, Pennsylvania: ElsevierMosby; 2005
3. Breast-feeding: A Commentary by the ESPGHAN Committee on Nutrition. Journal of Pediatric Gastroenterology and Nutrition. 2009/49
4. WHO. Global strategy for infant feeding. WHA 55/2002/REC/1 Annex 2, 2002r.

